

LIETUVOS SVEIKATOS
MOKSLŲ UNIVERSITETAS

NORVEGIJOS PARAMA LIETUVAI:
partnerystė vertybėms
kurti ir išsaugoti

TABAKO VARTOJIMO MAŽINIMO REKOMENDACIJOS

Netolygumai tarp rūkančiųjų

- Pagrindiniai netolygumai stebimi:
 - Skirtingose amžiaus grupėse (pvz. moterų grupėje rūkymas labiau paplitęs tarp jauno amžiaus moterų);
 - Tarp skirtingų lyčių (moters rūko rečiau nei vyrai);
 - Tarp skirtingų išsilavinimo grupių (šiuo metu daugiau rūko žemesnį išsilavinimą turintys gyventojai); ta pati tendencija stebima ir dėl pasyvaus rūkymo;
 - Vaikų grupėje pagrindinis skirtumas egzistuoja tarp lyčių.

Pagrindinės rekomendacijos valstybės lygyje

- Tabako akcizų didinimas;
- Tabako reklamos, pardavimo skatinimo ir rėmimo draudimas;
- Pagalba metantiems rūkyti;
- Apsauga nuo pasyvaus rūkymo;
- Nelegalios tabako gaminių prekybos mažinimas;
- Visuomenės informavimas apie tabako žalą.

Pagrindinės rekomendacijos vietos lygyje

LIETUVOS SVEIKATOS
MOKSLŲ UNIVERSITETAS

NORVEGIJOS PARAMA LIETUVAI:
partnerystė vertybėms
kurti ir išsaugoti

Griežtesnė prekybos kontrolė

- Savivaldybėms tenka svarbus vaidmuo išduodant prekybos tabaku licencijas, todėl savivaldybėse galėtų būti atsižvelgiama į prekybos vietų skaičių, jų lokalizaciją ugdymo įstaigų atžvilgiu ir kt.
- Bendradarbiaujant su vietos policijos pareigūnais turėtų būti nuolat vertinama prekybos tabako gaminiais nepilnamečiams situacija ir imamasi efektyvių priemonių, kurios leistų užkardyti tokias veikas.
- Turi būti užtikrinta, kad įmonėms, pažeidusioms tabako kontrolės įstatymą (parduodančioms tabaką nepilnamečiams) būtų efektyviai taikomos atitinkamos sankcijos – baudos, licencijos prekiauti tabako gaminiais panaikinimas ar net visiškas įmonės uždarymas (kai pažeidimai nuolatiniai).

Siūlomi žingsniai

Nusikalstamos veiklos imitavimo modelio įteisinimas, tiriant prekybos tabako gaminiiais nepilnamečiams atvejus.

“Slapto pirkėjo” praktikos diegimas visoje šalyje.

Teisinės bazės koregavimas, leidžiant naikinti tabako prekybos licenciją už vienkartinį pažeidimą.

Jaunųjų policijos rėmėjų įtraukimas į kontrolę.

Bendruomenių sąmoningumo ir aktyvumo didinimas.

Efektyvesnis e-policijos sistemos išnaudojimas.

Tokių programų kaip saugi kaimynystė išnaudojimas nelegalios tabako gaminių prekybos problemų sprendimui.

Nerekomenduotina:

Verslo savireguliacijos priemonės.

Atrankinės patikros ir trumpųjų konsultacijų taikymas

- Ankstyvas rūkymo identifikavimas ir ankstyva intervencija leistų ženkliai sumažinti rūkymo paplitimą ir išvengti daugelio lėtinių ligų, kurių priežastimi tampa rūkymas.
- Savivaldybės institucijos, bendradarbiaudamos su Sveikatos apsaugos ministerija ir jai pavaldžiomis institucijomis, turėtų užtikrinti, kad savivaldybėje priklausančiose sveikatos priežiūros įstaigose būtų parengti darbuotojai, galintys vykdyti atrankinę patikrą ir trumpąsias konsultacijas, bei užtikrinti, kad šios priemonės būtų realiai taikomos kiekvienam rūkančiajam.
- Atrankinę patikrą ir trumpąją konsultaciją turėtų atlikti apmokyti sveikatos priežiūros specialistai, turintys trumpą paslaugos teikimo vadovą, validuotą atrankinės patikros klausimyną, praktinius patarimus, kaip padėti mesti rūkyti, savipagalbos lankstinuką.

Siūlomi žingsniai

Pirminės sveikatos priežiūros institucijų personalo (gydytojų, slaugytojų, socialinių darbuotojų ir psichologų) mokymai, kaip vertinti rūkymo įpročius ir teikti trumpąsias konsultacijas.

Bendradarbiavimo tarp psichikos sveikatos centrų ar priklausomybės ligų centrų specialistų, ir kitų institucijų specialistų užtikrinimas nukreipiant ir suteikiant pagalbą priklausomiems nuo rūkymo.

Atrankinės patikros ir trumpųjų konsultacijų viešinimas gyventojams.

Nerekomenduotina:

Pagalbos koncentravimas tik antriniame sveikatos priežiūros lygyje (psichiatrinės pagalbos sistemoje).

Nerūkymo zonų plėtra

- LR Tabako kontrolės įstatymu savivaldybėms yra suteikta teisė nustatyti zonas, kuriose būtų draudžiama rūkyti.
- Nerūkymo zonų plėtra tam tikrose vietose (pvz. autobusų sustojimuose, lauko kavinėse) gali realiai mažinti pasyvų rūkymą. Kitas šios priemonės efektas yra labiau psichologinis – socialinis.
- Nerūkymo zonų plėtra mažina rūkymo, kaip reiškinio socialinį patrauklumą, skatina rūkančiuosius atsisakyti šio įpročio, motyvuoja saugoti aplinkinius ir artimuosius nuo pasyvaus rūkymo. Taip pat tai veikia kaip auklėjamoji priemonė vaikams, kurie mato rūkymo, kaip reiškinio neigiamą socialinį atspalvį ir sieja jį su nepatogumu ir psichologiniu diskomfortu.

Siūlomi žingsniai

Draudimas rūkyti žmonių susibūrimo ir laukimo vietose: autobusų stotelės, vieši renginiai.

Nerūkymo zonų plėtra, į jas įtraukiant labiausiai gyventojų lankomas ir viešų susibūrimų vietas; aikštės, paplūdimiai, parkai, vaikų žaidimo aikštelės ir kt.

Informacinių ženklų įrengimas ten, kur rūkymas draudžiamas.

Gyventojų atsiklausimas dėl planuojamų nerūkymo zonų ir aktyvus įtraukimas į jų planavimą.

Nerekomenduotina:

Rūkymo vietų įrengimas šalia nerūkymo zonų.

